

3. Макаренко М.Г., Бондаренко К.А. Використання інтелектуальних систем адаптивного керування підвіскою автомобіля. Матеріали XX міжнародного форуму молоді *«Молодь і індустрія 4.0 в XXI столітті»* (04-05.04.2024). Харків : ДБТУ, 2024 С. 155.

4. Макаренко М.Г., Калашник Є.А. Переваги переходу до проактивного технічного обслуговування тракторів. Матеріали XX міжнародного форуму молоді *«Молодь і індустрія 4.0 в XXI столітті»* (04-05.04.2024). Харків : ДБТУ, 2024 С. 189.

5. Макаренко М.Г., Калашник Є.А. Роль інформаційних технологій у вдосконаленні функціональних можливостей блочно-модульних тракторів. *Технічний прогрес в АПВ: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (21-22 травня 2024 року). Державний біотехнологічний університет. Харків, 2024. С. 67-68.

6. Макаренко М.Г., Шевченко І.О., Хейло В.О., Пиріжок В.І. Електронні системи керування та діагностики сучасних автомобілів: проблеми і рішення. Збірник тез та доповідей міжнародної конференції *«Енергетичні установки та альтернативні джерела енергії»*. (11-12 березня 2024 року). ХНАДУ. Харків, 2024. С. 274-278.

РОЗВИТОК ВИРОБНИЦТВА СОЇ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Маляренко Я.А., здобувачка вищої освіти*,
Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

Соя є однією з найбільш перспективних культур сучасного сільського господарства, яка має великий попит у світі. Україна, завдяки своїм природним умовам і високій родючості ґрунтів, поступово перетворюється на вагомого гравця на світовому ринку сої. Протягом останніх років обсяги її виробництва демонструють стійке зростання, а експортні показники підтверджують, що українська соя вже сьогодні є важливим елементом глобального продовольчого ланцюга.

У 2023 році врожай сої досяг рекордних 5,2 мільйона тонн, що перевищує показники 2022 року на 21 %. Такий результат став можливим навіть під час війни, що свідчить про здатність аграрного сектору ефективно працювати в надскладних умовах. При цьому українська соя залишається затребуваною на внутрішньому та зовнішньому ринках, забезпечуючи вагомий внесок у національну економіку.

* Науковий керівник – Зайка С.О., к.е.н., професор

Попит на сою пояснюється її універсальністю. Вона використовується у виробництві кормів для тварин, у харчовій та фармацевтичній промисловості, а також для виготовлення олії та шроту. У 2023 році Україна експортувала близько 3,5 мільйона тонн цієї продукції. Основними ринками збуту стали країни Європейського Союзу, Китай, Туреччина та Єгипет. Завдяки конкурентним перевагам, таким як якість продукції та вміле використання агротехнологій, українська соя зміцнила свої позиції серед європейських виробників, забезпечуючи значний експортний дохід.

Разом із зростанням обсягів вирощування, в Україні поступово збільшується переробка сої. У 2023/2024 маркетинговому році було перероблено 764 тисячі тонн соєвих бобів, що на 15 % більше, ніж у попередньому сезоні [4]. Переробка дозволяє створювати продукцію з високою доданою вартістю, таку як соєвий шрот, що має великий попит як корм для тварин.

Разом із позитивною динамікою, виробництво сої стикається із впливом ряду факторів, які вповільнюють його розвиток. Одним із них є логістичні труднощі, викликані війною. Зокрема, доступ до портів обмежений, а частина транспортування продукції залежить від залізниці, яка потребує додаткових інвестицій у модернізацію.

Цінові коливання залишаються ще однією проблемою для сільськогосподарських товаровиробників. «У період збору врожаю (до вересня) закупівельні ціни на сою знижуються, тоді як у другій половині зими тенденція змінюється в протилежну сторону – ціна зростає. У 2023 році закупівельна ціна на сою в Україні варіювалася від 17 до 21 тисячі гривень за тону» [4]. Такі зміни зумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми факторами: глобальними цінами на олійні культури, співвідношенням попиту та пропозиції, а також якістю продукції. Незважаючи на це, попит на сою на міжнародному ринку залишається високим, що дозволяє прогнозувати подальше зростання експорту.

Для забезпечення розвитку соєвого сектору в Україні необхідні інвестиції у створення сучасної інфраструктури для зберігання, транспортування та переробки. Розширення переробних потужностей дасть змогу збільшити виробництво продукції з доданою вартістю, яка є більш конкурентною на міжнародному ринку. Впровадження інноваційних ресурсозберігаючих агротехнологій, таких як точне землеробство, біотехнології та селекція, дозволить підвищити врожайність та якість продукції [1-3]. Важливо також розвивати міжнародні ринки збуту, особливо в регіонах із зростаючим попитом на сою, таких як Азія та Африка.

Отже, соя залишається стратегічно важливою культурою для аграрного сектору України, яка має потенціал стати одним із основних джерел зростання економіки навіть у складних умовах сьогодення. Розширення виробництва, вдосконалення логістичних ланцюгів, залучення інвестицій та підтримка аграріїв створюють передумови для подальшого зміцнення позицій України на світовому ринку. Зважаючи на високий попит та потенціал розширення експорту, українська соя може стати одним із локомотивів аграрного розвитку вже у найближчі роки.

Література:

1. Заїка С.О., Грідін О.В. Ресурсозберігаючі технології як пріоритетний напрям інноваційного розвитку аграрної економіки. *Соціально-економічні аспекти стійкого розвитку економіки України*: колективна монографія / За ред. О.О. Непочатенко. Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2016. С. 246-253.
2. Мазнев Г., Бобловський О., Красноручський О., Артеменко О., Заїка С. Адаптація інноваційних агротехнологічних рішень до умов різного забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Техніка АПК*. 2008. № 9-10. С. 12-16.
3. Мазнев Г.Є. Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань: [монографія] / За ред. проф. Г.Є. Мазнева. Харків : Вид-во «Майдан», 2015. 592 с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/8095/3/Innovative_resource_saving_technologies_mon_2015.pdf
4. Роль України у світовому ринку сої: аналіз і перспективи. URL: <https://novynarnia.com/2024/07/29/rol-ukrayiny-u-svitovomu-rynku-soyi-analiz-i-perspektyvy/> (дата звернення 23.01.2025).

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СПРАВІ

Міхеева А.В., здобувач вищої освіти,
Херсонський державний аграрно-економічний
університет, м. Херсон, Україна
Пристемський О.С., доктор економічних наук, професор,
Херсонський державний аграрно-економічний
університет, м. Херсон, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9743-3563>

Цифровізація – це фундаментальний процес, який охоплює різні аспекти нашого життя та ділової діяльності. Цифровізація змінює методи розрахунків, які використовують підприємства [1]. Національний банк України визначив конкретні пріоритети